

NAPIHIREK.

— márczius 12.

A Széchenyi-Muzeum.

A poétikus lelkű öreg ur, Szily Kálmán Indítványára a Magyar Tudományos Akadémia 1896-ban egy muzeumot létesített, melyben elhelyezi mindazon nyomtatványokat, képeket és ereklyetárgyakat, amelyek Széchenyi István grófé voltak, vagy rá vonatkoznak. A közelgő országos Széchenyi-ünnep alkalmából felhívjuk a budapesti közönség érdeklődését az Akadémia épületében elhelyezett és keveset látogatott muzeum iránt, melynek gyűjteményéhez is lenne azonban pár szavunk.

Mi, akik minden kínálkozó alkalmat megszoktunk ragadni, hogy a multunk emlékeinek és nagyjaink emlékezetének tartozó kegyeletet szitogassuk a Széchenyi-Muzeumot is, mint a kegyeletes érzés felkeltésére szolgáló intézményt, nyilvánvaló megalégedéssel nézzük. Magában a muzeum összegyűjtött anyagában azonban s annak elrendezésében nem látunk semmi törekvést és megértő, hogy úgy mondjam, művészi, sőt akár kegyeletes érzéket is, amely alkalmas lenne, hogy a közönségben felkeltse egyrészt az érdeklődést a gyűjtemény iránt, másrészt a látogatókat megihlessen és kiváltsa belőlük azt a finomabb hangulatot, aminek ilyen muzeumban áradoznia kell.

A Széchenyi-Muzeumban, annak utolsó tárgyjegyzéke szerint, 6292 tárgy van. Ezek közül 5536 darab nyomtatvány és kézirat. Bármily értékesek is ez írott emlékek, nyilván egyáltalán alkalmatlanok arra, hogy látásuk és tömegük vonzó erejü legyen a nagyközönségre és a látogató lelkét megrezegtessen. Igen nagy hasznát fogja venni a gyűjtemény e részének az, aki majd a messze jövőben megírja Széchenyinek azt a «hozzá méltó» életrajzát, melynek megírására az Akadémia legalább másfél évtizedie csalogatja a vállalkozó kedvűeket,

igérvén nekik hatezer korona jutalmat is. Az életrajz azonban késik és ilyen szelíd, hallatlannak maradt biztatásra bizonyosan sohasem is fog elkészülni. Ötször akkora pályadíj se vinne lépre senki olyat, aki valóban alkalmas lenne nagy Széchenyi életrajzának megírására. Hiszen egy Széchenyihez méltó életrajz, mondjuk olyan, mint amilyen Lewes-nek Göthérolt irt életrajza, nemcsak az író lelkének egy részét áldozatul kívánja, hanem hosszas buvárkodást, utazgatásokat, nagy költséget és sok idővesztést a kétségek mellé, hátha nem találta «méltó»-nak a munkája, ami egy akadémiai bírálatnál jó mindig a véletlentől függ.

A Széchenyi-Muzeum tehát tulnyomó részében irodalmi repertórium s mint ilyenek, igen csekély a szemléltető, a hangulatkeltő, tehát a muzeális értéke.

Vannak azonban a Széchenyi-Muzeumban emléktárgyak és ereklyék is és vannak képek, szobrok. Ez utóbbiak közt például Petőfi, Arany, Eötvös József, Deák Ferencz szobrai és képei, egy halom tájkép, városok utczáinak és tereinek a fotográfiája, urak és hölgyek arczképei, akiknek alig van több vonatkozásuk Széchenyire, mint hogy vele egy korban éltek. Ebben a zürzavarban elvesz maga Széchenyi alakja, semmiképpen se tud elevenné válni, lelkével ráomlani a látogató lelkére. És nem alkalmasak erre a célra még a gyűjtemény Széchenyi-ereklyéi sem.

Akadémikusan rideg és naiv hit, hogy egy diszmagyar ruha, mentéstől, mellényestől, kucsmástól és sárgacsizmástól, meg néhány sétapálcza, érem és íróeszköz kidomboríthatja és szemléltetővé teheti annak az egyéniségét, akit be akarunk mutatni és meg akarunk értetni és hogy ezek az ereklyék, gondolatlan és véletlen egymásutánjukban, csak egy szikráját a megilletődésnek ki tudnák váltani a nézőből. Milyen más az a Petőfi-Ház, melynek tárgyait buzgó lelkesedés gyűjtögette, művészi érzék rendezgette, kiomló kegyeletes érzés sugározza körül! Léleknek kell megnyilatkoznia egy ilyen gyűjteményben, annak a léleknek is, a melyet be akarunk mutatni, s annak is, amely rejtve akart maradni, de jelenléte és észrevehetősége szükségképpen kelléke a gyűjteménynek, a gyűjtő és a rendező lelkének is.

Összegyűjteni Széchenyi emléktárgyait s a rá vonatkozó tárgyakat úgy rendezni, hogy teremről teremre haladva, szemünk előtt nőjön nagyra, serdüljön gyermekből ifjuvá, érlelődjék férfiuvá, emelkedjék a «legnagyobb magyarrá», méltó feladat lenne az Akadémiához, Széchenyi ivadékaihoz s a magyar nemzethez. S akkor felhívás nélkül is telve lennének a Széchenyi-Muzeum kongó szobái. Bizonyosága kerülne belőle annak is, hogy a magyart nemcsak a kerek évfordulók ünnepségei (pár nappal a jubileum előtt!) hozzák lázba, hanem a megértése annak, akit feledni sohase szabad: a kegyelet, melynek csak abban szabad válogatósnak lennie, hogy kiök magából mindenkit, akit csak közjogi és politikai érdekek és parancsolatok tesznek «nagy»-gyá és befogad mindenkit, aki ennek a népnek a lelkével érzett és cselekedett, mikor nagyot mivelt.

Igy tán eljutunk ahhoz is, hogy lesz külön muzeuma ama Kossuth Lajosnak is, kinek butorai ma egy privát-lakásban romladoznak, ruhái dohos raktárban penészednek.